בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 58295-07-14 רוזנפלד נ' ויקטורי רשת סופרמרקטים בע"מ ואח'

לפני כב' השופט פרופ' עופר גרוסקופף

המבקש **משה רוזנפלד**
ע"י ב"כ עו"ד דרור שרמן עו"ד אפרת גרניט

נגד

המשיבות **1. ויקטורי רשת סופרמרקטים בע"מ**
ע"י ב"כ עו"ד עו"ד אשר אפריאט ועו"ד אסף חרסט

2. כהן מחסני השוק בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד אלישע כהן

פסק דין חלקי (בעניין המשיבה 2)

אישור הסדר פשרה (חלקי) בתובענה ייצוגית

לפניי בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית בעניינה של המשיבה 2 בלבד. התובענה עוסקת בטענת המבקשים כי המשיבות, שתי רשתות סופרמרקטים, נוהגות לחייב את לקוחותיהן אשר רוכשים מוצרי מזון בתפזורת (דוגמת בשר, גבינות, נקניקים ומאפים) במחיר כולל, ללא ניכוי משקל האריזה כמתחייב על פי הדין. מהטעמים שיפורטו להלן סברתי כי יש מקום לאשר את הבקשה, ולתת להסדר הפשרה בעניין המשיבה 2 תוקף של פסק דין.

א. ההליך בעניינה של רשת מחסני השוק

1. ביום 30.7.2014 הגיש המבקש, באמצעות באי כוחו, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה כייצוגית נגד המשיבות 1 (להלן: "**רשת ויקטורי**") ו- 2 (להלן: "**רשת מחסני השוק**"). בבקשת האישור נטען כי המשיבות מוכרות בסניפיהן מוצרי מזון אשר נמכרים בתפזורת, שנארזים במקום בתוך אריזות קשיחות בגדלים ובמשקלים שונים, מבלי להפחית טרם התשלום את משקל האריזות הללו מהמשקל של המוצר לתשלום.

2. בבקשת האישור פירט המבקש מספר רכישות שביצע בסניפי המשיבות, אשר במהלכן לא הופחת משקל האריזה על ידי המוכר בסניף, בניגוד להוראות הדין. לפיכך, פנה המבקש למעבדה במטרה לשקול את האריזות שבהן נשקלו המוצרים שנמכרו לו ברכישות אלו. דו"ח המעבדה, אשר צורף לבקשת האישור העלה כי משקל האריזות שנבדקו נע בין 8.5 גרם ל-53 גרם. נזקו האישי של המבקש הועמד ביחס לרשת ויקטורי על סך של 100 ש"ח ואילו ביחס לרשת מחסני השוק על סך

של 75 ש"ח. הנזק לקבוצה הוערך על ידי המבקש על סך של 22.3 מיליון ש"ח ביחס לרשת ויקטורי ועל סך של 11.3 מיליון ש"ח ביחס לרשת מחסני השוק.

3. ביום 15.12.2014 הגישה רשת מחסני השוק את תשובתה לבקשת האישור. במסגרת כתב התשובה טענה רשת מחסני השוק כי ככל שהיתה הפרה היא הייתה נקודתית ובניגוד להנחיות אשר ניתנו לעובדי הרשת. כמו כן ציינה רשת מחסני השוק כי היא פועלת על מנת לרכוש משקלים חכמים וכי משקלים חכמים אלו כבר הוצבו במרבית סניפה על מנת למנוע טעויות אנוש של עובדים. בנוסף נטען כי לחברי הקבוצה כלל לא נגרם נזק וכי התובענה אינה מתאימה להתברר כתובענה ייצוגית. ביום 13.1.2015 הוגשה תגובת המבקשים לתשובות המשיבות וביום 18.1.2015 התקיים דיון קדם משפט ראשון בתיק. השלמת תשובה מטעם רשת מחסני השוק הוגשה ביום 9.2.2015 והתייחסות מטעם המבקש הוגשה ביום 26.2.2015. דיון חקירת מצהירים התקיים ביום 7.9.2015 בסיומו המליץ בית המשפט לצדדים לבחון אפשרויות של פשרה. ביום 20.10.2015 התקיים דיון נוסף בתיק במסגרתו הציע בית המשפט לצדדים להגיע לפשרה בהתאם להערות שעלו בדיון.

4. ביום 30.12.2015 הגישו רשת מחסני השוק והמבקש בקשה לאישור הסדר פשרה (להלן: "**הבקשה**", ו-"**הסדר הפשרה בעניין מחסני השוק**", בהתאמה). ביום 25.1.2016 הורתי לפעול ביחס לבקשה בהתאם להוראות סעיף 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות ותקנה 12(ד) לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע–2010, דהיינו, על פרסומה לציבור להתייחסויות ועל העברתה להתייחסות היועץ המשפטי לממשלה ולרשות להגנת הצרכן.

5. למען הסדר הטוב יודגש שוב כי הבקשה מתייחסת לתובענה נגד רשת מחסני השוק בלבד.

6. חברי הקבוצה לא הגישו התנגדויות או בקשות פרישה מהסדר הפשרה בעניין רשת מחסני השוק, ואיש מהם לא התייצב לדיון שהתקיים ביום 13.4.2016. עמדת ב"כ היועץ המשפטי לממשלה, עו"ד נירה משרקי הוגשה ביום 11.7.2015. במסגרת הודעתה, ציינה ב"כ היועמ"ש כי לא מצאה מקום להתנגד להסדר הפשרה. עם זאת, ראתה לנכון ב"כ היועמ"ש לציין את העניינים הבאים: כי על רשת מחסני השוק "**חובת העוסק היא לא לגבות תשלום בגין האריזה, ואין זו אחריות הצרכן להזכיר זאת לעובדי המשיבה. לכן, לעמדתנו, על המשיבה להציע התחייבות ואמצעים על מנת למנות תקלות בעת שקילת המוצרים, ועל מנת להבטיח שקלית מוצרים ללא אריזתם**". עם זאת לא פירטה ב"כ היועמ"ש מהם האמצעים המוצעים לצורך כך. כמו כן ציינה ב"כ היועמ"ש כי "**קיים פער גדול מאד בין הנזק שטוען לו המבקש ובין סכום הפיצוי המוצע בדרך של תרומה**". התייחסות מחסני השוק לעמדת היועמ"ש הוגשה ביום 21.7.2016.

<u>ב. עיקרי הסדר הפשרה בעניין רשת מחסני השוק</u>

7. להלן עיקרי הסדר הפשרה בעניין מחסני השוק, שהוגש לאישור בית המשפט ביום 30.12.2015 (להלן גם: "**הסדר הפשרה**"). למען הסר ספק מובהר כי בכל מקרה של סתירה בין התיאור שיובא

להלן לבין נוסח הסדר הפשרה, יגבר נוסח הסדר הפשרה (אלא אם מהקשר הדברים עולה כוונה אחרת).

א. **<u>הגדרת הקבוצה</u>** – חברי הקבוצה בשמה הוגשה התובענה הייצוגית הוגדרו בסעיף א' של הסדר הפשרה בעניין מחסני השוק כ-"**כל מי שרכשו בחנויות המשיבה מוצרי מזון שנמכרו בתפזורת ואשר משקל אריזתם נכלל במשקל המוצר שעבורו חויב הצרכן בתשלום, בשבע השנים שקדמו להגשת ה"בקשה"**".

ב. **<u>עילות התביעה</u>** – העילות אשר פורטו בבקשת האישור היו הפרה של הוראות חוק המכר, תשכ"ח – 1968, הטעייה צרכנית בניגוד לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א – 1981, הפרה את תקנות בריאות הציבור (מזון) (סימון), 1935, הפרה של צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), תשנ"ט-1999, הפרה של צו הגנת הצרכן (סימון טובין), תשמ"ג-1983 והפרה של תקן ישראלי רשמי 1118 – תכולה אחידה של מוצרי מזון ארוזים מראש. עוד נטען כי המשיבות התעשרו על חשבון חברי הקבוצה שלא כדין ובניגוד לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט – 1979.

א. **<u>התחייבויות רשת מחסני השוק</u>** – התחייבויות רשת מחסני השוק במסגרת הסדר הפשרה התחלקו לשניים:

1. **התחייבויות להתקנה ותפעול של מכשירי שקילה "חכמים"** –

במסגרת הסדר הפשרה התחייבה רשת מחסני השוק להשלים התקנת מכשירי שקילה "חכמים" בכל סניפיה. "משקל חכם", כך על פי הסדר הפשרה, הוא משקל דיגיטלי אשר מחייב הכנסת נתון "משקל טרה" (ניכוי משקל האריזה) טרם ביצוע כל שקילה של מוצרי מזון הנמכרים בתפזורת. בהסדר הפשרה, כמו גם בהתייחסות רשת מחסני השוק לעמדת היועמ"ש מיום 21.7.2016, צויין כי כל סניפיה של המשיבה, למעט סניף אחד, צויידו כבר ב"משקלים חכמים".

רשת מחסני חשמל העריכה כי השלמת התקנת מכשירי השקילה ה"חכמים" בכל סניפיה תסתיים תוך שנה ממועד מתן פסק דין זה.

עד להשלמת פריסת מכשירי השקילה ה"חכמים" התחייבה רשת מחסני השוק להציב לצד נקודות המכירה הרלוונטיות שילוט מתאים המבהיר לצרכן כי בחנויות המשיבה נשקלים מוצרים לפי משקלם הנקי וכי זכותו של הצרכן לדרוש כי אריזת המוצר לא תיכלל בשקילה.

2. **ההתחייבות לעניין תרומה** –

רשת מחסני השוק התחייבה לתרום סך של 107,500 ש"ח. לארגוני צדקה או לעמותות המפורטות בסעיף 12 להסדר הפשרה. כן הוסכם כי רשת מחסני השוק תהיה רשאית להעניק את התרומה באמצעות תלושי קנייה לחנויות הרשת.

מובהר בזאת כי תרומה על פי הסדר הפשרה תהיה מותנית בהגשה לבית המשפט של אישור ניהול תקין של העמותה טרם ביצוע התרומה.

ב. **מעשה בית דין** – סעיף 19 להסדר הפשרה קובע כי הסדר הפשרה יהווה סילוק סופי ומוחלט של כל עילה, תביעה או טענה של מי מחברי הקבוצה בגין ו/או בקשר עם טענות נשוא התובענה ו/או בקשת האישור והכל בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות ותקנות תובענות ייצוגיות.

ג. **המלצה לעניין גמול ושכר טרחה** – הצדדים הסכימו כי המשיבה 2 תישא בתשלום גמול למבקש בסך 7,500 ש"ח ובשכר טרחת באי הכוח המייצגים בסך 35,000 ש"ח בתוספת מע"מ (כנגד חשבונית מס כדין).

<u>ג. אישור הסדר הפשרה</u>

1. הסדר הפשרה מבוסס על הערות בית המשפט, ומהווה לשיטתי הסדר "**ראוי הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה**". השיקולים המרכזיים שעמדו לנגד עיני בבואי לאשר את הסדר הפשרה הם הבאים:

א. הסדר הפשרה הושג לאחר חקירת מצהירים, אולם גם בשלב זה ניתן לומר שסיכויי התובענה אינם ברורים. המחלוקת העיקרית בין הצדדים היא מחלוקת עובדתית המתייחסת לשאלה האם המקרים שהובאו על ידי המבקש משקפים את הכלל או מהווים את החריג שאינו מעיד על הכלל. לכל צד טיעונים טובים בעניין זה ונוכח העובדה שעסקינן בפשרה אינני רואה מקום להכריע בסוגיה זו.

ב. כפי שציינתי בעניין **שושני ואח' נ' יפאורה – תבורי ואח'** 382-01-14 (ניתן ביום 24.6.2015) תכליותיהן המרכזיות של תובענות ייצוגיות בעניין סימון ואריזה של מוצרים הן להבטיח כי סימון ואריזה של המוצרים מעתה ואילך יעשה באופן התואם את הוראות הרגולציה ובצורה המשרתת את טובת ציבור הצרכנים. בשונה מתובענות ייצוגיות שתכליתן אכיפת זכויותיהם האינדיבידואליות של חברי הקבוצה, מטרתן של תובענות מהסוג בו עסקינן, כמו כל תובענה ייצוגית שתכליתה אכיפת רגולציה, היא להגן על האינטרס של כלל חברי הקבוצה ולעיתים האינטרס של הציבור הרחב. במקרים אלו אין להניח כי הסעד שיינתן בגין מחדלי העבר יהיה בעל אופי אישי (דהיינו בדרך של השבה או פיצוי לחברי הקבוצה), ולרוב יהיה נכון להסתפק בסעד בעל אופי קבוצתי (כדוגמת תרומה למטרה שיש להניח כי היא רצויה לכלל חברי הקבוצה).

ג. סבורני כי הסדר הפשרה המוצע משרת תכליות אלו הן ביחס לעתיד והן ביחס לעבר. ביחס לעתיד – שכן לאור התחייבות מחסני השוק להתקנת "משקלים חכמים" יימנעו, כך יש לקוות, הישנות של המקרים נשוא התובענה. ביחס לעבר - סבורני שהיקף התרומה, סך של 107,500 ש"ח, מהווה קנס הולם בגין מחדלי העבר. כמו כן סבורני כי מדובר בסכום אשר יספק תמריץ ראוי לפעול על פי הדין מעתה ואילך.

ד. באשר להערות ב"כ היועמ"ש – כאמור סברה ב"כ היועמ"ש כי ביחס לתקופת הביניים, קרי עד לפריסת המשקלים החכמים בכל סניפי רשת מחסני השוק, אין די בהצבת שלטים ועל המשיבה להציע "התחייבות ואמצעים" אחרים. ואולם, סבורני כי ביחס לתקופת הביניים מדובר בפתרון יעיל וסביר, וזאת בשים לב לכך שמדובר בתקופה קצובה וקצרה ובכך שרובם המוחלט של סניפי המשיבה כבר מצוידים ב"משקלים חכמים". הערה נוספת של ב"כ היועמ"ש התייחסה לפער בין הנזק הנטען בבקשת האישור לעומת היקף התרומה שנקבעה במסגרת הסדר הפשרה. פער זה אומנם ניכר, ואולם ספק בעיני אם ניתן לייחס לכך משמעות רבה. המידע המצוי בידי המבקש בשלב הגשת בקשת אישור הוא חלקי בלבד, וממילא היכולת להעריך על פיו את סיכויי התביעה ואת סכום התביעה של חברי הקבוצה היא מוגבלת. זאת ועוד, לעיתים מזומנות סכום התביעה הקבוצתי בו נוקב מבקש בבקשת אישור מהווה משאלת לב או משקף דמיון יצירתי ואינו מהווה הערכה כלכלית מבוססת או אינדיקציה להיקף הנזק האמיתי לחברי הקבוצה. בשים לב לראיות שהוצגו לבית המשפט בעניינה של רשת מחסני השוק, סכום התרומה עליו הסכימו הצדדים הוא סביר, ועל כן אינו מהווה טעם המצדיק דחייה של הסדר הפשרה.

ד. מינוי בודק

2. במקרה שלפני מצאתי כי ניתן לאשר את הסכם הפשרה בעניינה של רשת מחסני השוק ללא מינוי בודק, וזאת הן לאור העובדה כי הסדר הפשרה גובש על בסיס הערות בית המשפט ובשים לב לטיב העניין – אופן חיוב של מוצרי מזון בתפזורת הנמכרים ברשתות מרכולים.

ה. גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבא הכוח המייצג

3. הצדדים המליצו, כאמור, כי הגמול למבקש יעמוד על 7,500 ש"ח ושכר הטרחה לבא הכוח המייצג יהיה 35,000 ש"ח בתוספת מע"מ. הגמול למבקש נראה לי הולם, ובנוסף סברתי כי ראוי לצרף אליו את עלות עריכת דו"ח המעבדה שצורף לבקשת האישור (וזאת, כנגד הצגת חשבונית). ככל שהדברים נוגעים לשכר טרחת בא הכוח המייצג, הרי שבשים לב להשקעה שנדרשה מבאי הכוח

המייצגים בהכנת בקשת האישור ובניהול ההליך (שכאמור כלל גם חקירת מצהירים), ולתועלת שצמחה לקבוצה, סברתי כי מדובר בשכר הולם וראוי ועל כן אני מאשר אותו.

<u>ו. סוף דבר</u>

4. לאור כל האמור לעיל, הסדר הפשרה מאושר, בהתאם למפורט בפסק דין זה.

5. הצדדים יפרסמו, על חשבון רשת מחסני השוק, הודעה בדבר אישור הסדר הפשרה בהתאם לסעיף 25(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות בשניים מארבעת העיתונים היומיים הנפוצים בישראל. נוסח ההודעה וגודלה יובאו על ידי הצדדים לאישור בית המשפט בתוך 7 ימים ממועד מתן פסק דין זה.

6. התרומה, כהגדרתה בסעיפים 12 – 15 להסדר הפשרה, תבוצע עד תום שנת 2016. רשת מחסני השוק תעביר לבית המשפט עד ליום 1.9.2016 הודעה אליה יצורפו העתקים של אישורי ניהול תקין מטעם העמותות המיועדות לתרומה. התרומה עצמה תבוצע רק לאחר מתן אישור בית המשפט לעניין זה.

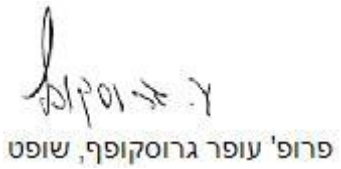
7. הגמול למבקש, בסך 7,500 ש"ח, וכן עלות דו"ח המעבדה שצורף לבקשת האישור (כנגד הצגת קבלה המעידה על הסכום ששולם בפועל) ישולמו בתוך 30 ימים ממתן פסק דין זה. מחצית משכר טרחת בא הכוח המייצג, כפי שנקבע בסעיף 10 לעיל, תשולם בתוך 30 ימים ממתן פסק דין זה והיתרה, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק, תשולם תוך 14 ימים ממתן החלטה בדבר השלמת ביצוע הסדר הפשרה.

8. הצדדים ימסרו לבית המשפט עד ליום 8.1.2017 הודעה בדבר השלמת ביצוע הסדר הפשרה לאחר השלמת התקנת ותפעול ה"משקלים החכמים" וביצוע התרומה. להודעה זו יצורף תצהיר בדבר הצבת ה"משקלים החכמים" והפעלתם וכן העתקים של אישורי העמותות בדבר קבלת התרומה.

9. **המזכירות תעביר פסק דין זה למנהל בתי המשפט לשם רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות.**

תז"פ 16.8.16, 4.9.16, 9.1.17.

ניתן היום, ד' אב תשע"ו, 08 אוגוסט 2016, בהעדר הצדדים.

פרופ' עופר גרוסקופף, שופט